

Nieuwsbrief - STAB OGR Updates

Nummer 11, 2024

Redactie: mr. G.A. Keus, mr. J.K. van de Poel, mr. ir. O.W.J.M. Scholte, mr. R. Veenhof en bc. K-RMT P.A.H.M. Willems.

INHOUDSOPGAVE

Rechtbank

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2024:2330](#) 08-05-2024

Civiel/verbod gebruik gewasbeschermingsmiddelen

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2024:1868](#) 17-04-2024

Omgevingsvergunning milieu/Horst aan de Maas

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2024:6657](#) 09-04-2024

Omgevingsvergunning milieu/Zuid Holland

RECHTSPRAAK

Omgevingsvergunning milieu/Horst aan de Maas

De in onderdeel a van BBT 28 van de BBT-conclusies voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij beschreven techniek van de geurrendementsmeting is niet gericht tot de individuele veehouder.

Casus

Het college van burgemeester en wethouders heeft aan een varkenshouderij een omgevingsvergunning verleend voor de toepassing van een gecombineerd luchtwassysteem BWL 2011.07.V5 voor de stallen 1 en 5 gezamenlijk, in plaats van de eerder vergunde biologische luchtwassystemen. Daarnaast ziet de omgevingsvergunning op de uitbreiding van de varkenshouderij met een stal 2 met 640 vleesvarkens, voorzien van hetzelfde gecombineerde luchtwassysteem. In de vergunning is onder meer bepaald dat de vergunninghouder binnen drie maanden na het van kracht worden van de vergunning moet beschikken over een geurbeheersplan dat door verweerder is goedgekeurd. In het geurbeheersplan moet de vergunninghouder een protocol opnemen hoe wordt omgegaan met geurklachten. Omwonenden hebben beroep ingesteld. Zij betogen onder meer dat het noodzakelijk is dat er ook geurrendementsmetingen worden voorgeschreven.

Rechtsvraag

Was verweerder gehouden om een geurrendementsmeting voor te schrijven?

Uitspraak

De rechtbank overweegt dat verweerder bij het bestreden besluit in acht dient te nemen dat in de inrichting ten minste de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken worden toegepast. Eisers hebben verwezen naar BBT 12, 13 en 26, die kort gezegd zien op respectievelijk een geurbeheersplan, technieken ter vermindering van geurhinder en monitoring van geuremissie. De door eisers gewenste geurrendementsmeting is echter voorgeschreven in BBT 28. BBT 28 houdt in dat de ammoniak-, stof- en/of geuremissies van elke met een luchtzuiveringssysteem uitgeruste stal worden gemonitord. Die monitoring

omvat naast dagelijkse controle van de doeltreffende werking van het luchtzuiveringssysteem (onderdeel b), ook de eenmalige controle van de prestaties van het luchtzuiveringssysteem door het meten van ammoniak, geur en/of stof onder reële boerderijomstandigheden volgens een voorgeschreven meetprotocol (onderdeel a). Deze laatste monitoring is niet van toepassing indien het luchtzuiveringssysteem is gecontroleerd in combinatie met een soortgelijk stalsysteem in soortgelijke bedrijfsomstandigheden.

Zoals de Afdeling heeft overwogen in de uitspraak van 10 februari 2019, is de in onderdeel a van BBT 28 beschreven techniek van de geurrendementsmeting niet gericht tot de individuele veehouder, omdat die techniek wordt uitgevoerd ten aanzien van alle luchtzuiveringsinstallaties voordat ze in onder meer de Regeling ammoniak en veehouderij worden opgenomen. Door meerdere stallen met luchtzuiveringsinstallaties volgens standaardmethoden te bemeten en de bemeten luchtzuiveringsinstallatie gedetailleerd te beschrijven in de stalbeschrijving, zijn de metingen representatief voor andere stallen met deze luchtzuiveringsinstallaties, aldus de toelichting bij de BBT-conclusies.

De rechtbank stelt vast dat het gecombineerde luchtwassersysteem BWL 2011.07.V5 ten tijde van het nemen van het bestreden besluit was opgenomen in bijlage 1 van de Regeling ammoniak en veehouderij, als gecombineerd luchtwassersysteem met 85% emissiereductie met waterwasser, biologische water en geurverwijderingssectie. Hieruit blijkt dat de prestaties van het luchtwassersysteem waarop het bestreden besluit ziet, zijn gecontroleerd. De in BBT 28 genoemde uitzondering op de eenmalige geurrendementsmeting is daarom hier van toepassing. Verweerder was dan ook niet gehouden om op grond van BBT 28 een geurrendementsmeting voor te schrijven. De verwijzing door eisers naar een uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant van 15 februari 2021 volgt de rechtbank niet, al omdat die uitspraak niet ziet op BBT 28.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 17-04-2024

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2024:1868

Zaaknummer: ROE 21/1432, ROE 21/1433 en ROE 21/1446

Wetsartikelen: BBT 28 van de BBT-conclusies voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij

RECHTSPRAAK

Omgevingsvergunning milieu/Zuid Holland

Toepassen voorzorgsbeginsel vereist risico-evaluatie voor pZZS en Gelijkwaardige zorg-stoffen. Voorschriften als aanvulling op verplichtingen Wm en Besluit melden zijn toelaatbaar. Milieubelang bepalen gehalte ZZS in afval motiveren voor concrete afvalstromen.

Casus

Eiseres exploiteert een inrichting voor het onderzoeken, testen en produceren van halffabricaten en producten op basis van melkzuur en andere (fermenteerbare) grondstoffen voor onder andere de technische en voedingsmiddelenindustrie, alsmede de farmacie- en kunststofindustrie.

Het college heeft de door eiseres gevraagde omgevingsvergunning voor het veranderen van de inrichting verleend. Daarnaast heeft het college met dit besluit de vigerende omgevingsvergunning milieu ambtshalve geactualiseerd door voorschriften aan de omgevingsvergunning toe te voegen met betrekking tot afvalstoffen die zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) bevatten.

Eiseres verzoekt om vernietiging van de in de omgevingsvergunning opgenomen voorschriften met betrekking tot ZZS, voor zover daaronder ook potentieel zeer zorgwekkende stoffen (pZZS) of stoffen waarvan het RIVM adviseert ze met gelijkwaardige zorg te behandelen (Gelijkwaardige zorg-stoffen) worden verstaan.

Rechtsvragen

1. Biedt het voorzorgsbeginsel de grondslag voor het stellen van dezelfde voorschriften ten aanzien van pZZS en Gelijkwaardige zorg-stoffen als voor ZZS?
2. Zijn de voorschriften met betrekking tot het bepalen en registreren van ZZS in afvalstoffen een onrechtmatige doorkruising van de artikelen 10.38 en 10.39 van de Wet milieubeheer (Wm)?

3. Is het voor de afvalverwerkingsprocedure en dus ook voor het milieubelang nodig om het gehalte van ZZS in afvalstoffen te weten?

Uitspraak

1. De rechtbank overweegt dat het college de bevoegdheid heeft om stoffen waarvan wetenschappelijk vaststaat dat die aan een of meer van de voorwaarden of criteria van artikel 57 van de Verordening (EG) nr. 1907/2006 inzake de registratie en beoordeling van de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH) voldoen, te classificeren als ZZS. Het college heeft milieutechnische beoordelingsruimte bij de evaluatie van de wetenschappelijke gegevens die de conclusie dat wordt voldaan aan die voorwaarden of criteria onderbouwen. In deze zaak gaat het echter om potentiële ZZS (pZZS) en Gelijkwaardige zorg-stoffen waarvan (nog) niet wetenschappelijk vaststaat dat deze voldoen aan een of meer van de criteria van artikel 57 van REACH.

Onder verwijzing naar de uitspraken van deze rechtbank van 16 maart 2023 (ECLI:NL:RBDHA:2023:3302) en 31 oktober 2023 (ECLI:NL:RBDHA:2023:17156) is de rechtbank van oordeel dat niet aan de toepassingsvoorwaarden voor het voorzorgsbeginsel is voldaan. De toepassing van het voorzorgsbeginsel vereist dat eerst een risico-evaluatie wordt gemaakt. Dit betekent dat een wetenschappelijke evaluatie van de mogelijke schadelijke gevolgen van een gebeurtenis moet zijn gemaakt. Zowel voor de stoffen die het RIVM op de pZZS-lijst heeft geplaatst, als de stoffen die volgens het RIVM op basis van haar individuele stofklasseadviezen met gelijkwaardige zorg moeten worden behandeld, ontbreekt die risico-evaluatie.

Naar het oordeel van de rechtbank is de stofbeoordeling die het RIVM heeft uitgevoerd niet aan te merken als de in de Mededeling bedoelde risico-evaluatie, omdat daarmee niet is onderzocht welke schadelijke gevolgen kunnen optreden door uitstoot van de betrokken stoffen, of het onwenselijk is dat deze stoffen, gelet op het belang van de bescherming van het milieu en/of de volksgezondheid, worden uitgestoten en welke maatregelen bij onwenselijkheid hiervan getroffen moeten worden.

Gelet op het voorgaande komt de rechtbank tot de conclusie dat het college het voorzorgsbeginsel onjuist heeft toegepast. Het college heeft onvoldoende gemotiveerd waarom pZZS en Gelijkwaardige zorg-stoffen in dit geval op grond van het voorzorgsbeginsel gelijkgesteld zijn aan ZZS. Dat betekent dat het college ten onrechte heeft aangenomen dat wijziging van de voorschriften nodig was met het oog op de bescherming van het milieu.

2. De rechtbank overweegt dat uit rechtspraak van de Afdeling van 21 februari 2007,

ECLI:NL:RVS:2007:AZ9002, volgt dat het stelsel van de Wm niet toelaat dat aan een vergunning voorschriften worden verbonden, die letterlijk of inhoudelijk overeenkomen met de regeling, die met betrekking tot hetzelfde onderwerp in wettelijke bepalingen is opgenomen.

Anders dan eiseres betoogt, is het naar het oordeel van de rechtbank wel toegestaan om in de omgevingsvergunning verplichtingen op te leggen in aanvulling op en ter nadere invulling van de artikelen 10.38 en 10.39 van de Wm. Het college wijst er terecht op dat artikel 5.7, eerste lid, aanhef en onder c, van het Bor bepaalt dat aan de omgevingsvergunning in ieder geval de in aanmerking komende voorschriften worden verbonden met betrekking tot het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen en afvalwater en, voor zover dat niet mogelijk is, het doelmatig beheer alsmede de monitoring van afvalstoffen en afvalwater. In de Nota van Toelichting staat dat dit artikel voor een aantal onderwerpen, waaronder afvalpreventie en afvalbeheer, is te beschouwen als de voortzetting van de zogenoemde verruimde reikwijdte van de Wm. De strekking van dit artikel is dat expliciet in de omgevingsvergunning aandacht dient te worden geschonken aan de genoemde milieuaspecten, indien deze voor de betrokken inrichting relevant zijn. Dit kan onder meer door het opnemen van voorschriften (zie het Staatsblad 2010, 143, p. 94).

De rechtbank overweegt dat de voorschriften in de omgevingsvergunning met betrekking tot het registreren en verstrekken van gegevens over de aanwezigheid en het gehalte van ZZS in afvalstoffen geen letterlijke of inhoudelijke herhaling vormen van de verplichtingen die volgen uit artikel 10.38, eerste lid, aanhef en onder c en artikel 10.39, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wm en het daarop gebaseerde Besluit melden. Weliswaar heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een ontwerpbesluit ter inzage gelegd waarbij het Besluit melden wordt aangevuld met een informatieverplichting over de aanwezigheid van ZZS in afvalstoffen, maar een dergelijke verplichting gold nog niet ten tijde van het nemen van het bestreden besluit. De Wm en het daarop gebaseerde Besluit melden kennen ook geen verplichting om het gehalte van deze stoffen te registreren en te rapporteren. Naar het oordeel van de rechtbank zijn de voorschriften dan ook aan te merken als een aanvulling op de op eiseres rustende verplichtingen op grond van de Wm en het Besluit melden. De rechtbank ziet bevestiging hiervan in de Nota van Toelichting bij het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit melden, waarin staat dat het niets wijzigt aan de mogelijkheid voor bevoegde gezagen van ontdoeners en verwerkers van afvalstoffen om zo nodig in vergunningen nog aanvullende informatieverplichtingen op te leggen.

3. De rechtbank stelt voorop dat het niet op voorhand zeker is dat de kennis van het gehalte van ZZS in afvalstoffen altijd nodig is voor de bescherming van het milieu. Dat is bijvoorbeeld

niet het geval als de verwerking van de afvalstof zonder meer leidt tot vernietiging van de ZZS. Ook kan de behoefte aan nauwkeurigheid en frequentie van metingen van het gehalte van ZZS in afvalstoffen van geval tot geval verschillen. Zoals staat vermeld in het Nota van Toelichting bij het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit melden is dat ook de reden waarom in dat besluit aan ontdoeners niet de verplichting wordt opgelegd om gehalten van ZZS in afvalstoffen te bepalen. Als de afvalverwerker het gehalte van ZZS of andere aanvullende informatie nodig heeft voor zijn risicobeoordeling, dan kan hij de ontdoener daarom vragen. Partijen kunnen ook onderling afspreken wie eventueel benodigd onderzoek uitvoert. Dit betekent dat de afvalverwerker en de ontdoener met elkaar in gesprek moeten over de voor de afvalverwerking benodigde informatie. Dit laat de mogelijkheid echter onverlet dat het bevoegd gezag bij vergunningvoorschrift de ontdoener kan verplichten om informatie over ZZS aan een verwerker te leveren indien dat het doelmatig beheer van ZZS-houdende afvalstoffen dient. Het bevoegd gezag zal dat milieubelang in dat geval moeten motiveren aan de hand van de concrete afvalstromen binnen de inrichting.

Naar het oordeel van de rechtbank heeft het college onvoldoende onderbouwd waarom het bepalen van het gehalte van ZZS in de specifieke afvalstromen (laboratoriumafval en schrootafval) van eiseres een doelmatig beheer van afvalstoffen dient en daarmee ook nodig is in het belang van de bescherming van het milieu. De rechtbank betreft daarbij dat eiseres ten aanzien van de afvalstoffen onweersproken naar voren heeft gebracht dat het om een beperkte, in samenstelling wisselende hoeveelheid gaat. De laboratoriumafvalstoffen worden als chemisch afval afgevoerd en verbrand door een externe gespecialiseerde partij. Met deze afvalverwerker heeft eiseres afspraken gemaakt over de wijze waarop de afvalstoffen worden aangeboden. Zo worden de restanten, afhankelijk van het soort restant, in verschillende afvalvaten gedaan. De afvalverwerker heeft eiseres nooit om meer informatie gevraagd over het gehalte van ZZS in de laboratoriumafvalstoffen. Het schrootafval wordt bovendien afgespoeld voordat het wordt meegegeven aan de schrootafvalverwerker, waardoor de kans op aanwezigheid van ZZS minimaal is.

Onder deze omstandigheden ziet de rechtbank niet in waarom het voor de transporteur of afvalverwerker van belang is om te weten wat het gehalte van ZZS in die afvalstromen is. Het college heeft daarom onvoldoende gemotiveerd waarom de voorschriften nodig zijn ten behoeve van het doelmatig beheer van afvalstoffen, als bedoeld in artikel 5.7, eerste lid, aanhef en onder c, van het Bor. Het bestreden besluit is in zoverre in strijd met artikel 3:46 van de Awb.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 09-04-2024

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2024:6657

Zaaknummer: SGR 22/2649

Wetsartikelen: 3:46 Awb, 10.38 Wm, 10.39 Wm, 5.7 Bor, 57 REACH en 2.31 lid 2 onder b Wabo

RECHTSPRAAK

Civiel/verbod gebruik gewasbeschermingsmiddelen

De voorzieningenrechter verbiedt een lelieteler op basis van het voorzorgsbeginsel om bepaalde gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, ook al zijn deze wel toegelaten door het Ctgb.

Casus

Omwonenden van een akker vragen de civiele rechter in kort geding om een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor de lelieteelt. Zij zijn bang voor gezondheidsschade. Het gaat om gewasbeschermingsmiddelen die door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) zijn goedgekeurd en toegelaten op de Nederlandse markt en die allen stoffen bevatten die door de European Food Safety Authority (EFSA) zijn goedgekeurd.

Rechtsvragen

1. Kan de voorzieningenrechter in kort geding het gebruik van al toegelaten gewasbeschermingsmiddelen verbieden?
2. Is het feit dat de gewasbeschermingsmiddelen zijn toegelaten door de EFSA en het Ctgb voldoende om aan te nemen dat er geen risico's voor de volksgezondheid bestaan?

Uitspraak

1. De voorzieningenrechter is met de omwonenden van oordeel dat niet alleen voor de overheid maar ook voor de voorzieningenrechter in kort geding ruimte bestaat om op grond van het voorzorgsbeginsel het gebruik van al toegelaten gewasbeschermingsmiddelen in bepaalde gevallen en onder bepaalde omstandigheden te verbieden of te beperken. Voor dit oordeel wordt steun gevonden in het arrest van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 10 juli 2023 (ECLI:NL:GHARL:2023:6083), dat net als deze zaak ging over de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen voor de lelieteelt in de buurt van woningen. Het moet namelijk mogelijk zijn om snel maatregelen te nemen wanneer een gegronde vrees bestaat dat het

gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in bepaalde omstandigheden het risico oplevert van ernstige gezondheidsschade bij mensen. Dan kunnen procedures bij nationale of Europese autoriteiten niet worden afgewacht.

2. De omwonenden hebben voldoende aannemelijk gemaakt dat testen en analyses die zijn voorgeschreven in de Europese toelatingsprocedure niet voldoende geschikt zijn om een goed beeld te geven van mogelijke schadelijke gevolgen voor het zenuwstelsel en de hersenen van mensen op de langere termijn nadat zij in aanraking zijn gekomen met de gewasbeschermingsmiddelen. Bij de testen wordt geen onderzoek gedaan naar de neurologische gevolgen van blootstelling op de langere termijn. De testen zijn daarvoor over het algemeen van te korte duur. Ook wordt bij de testen geen onderzoek gedaan naar ontwikkelingsstoornissen van kinderen en ongeboren kinderen.

Dat de testen en analyses voor toelating niet afdoende zijn, blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat Nederland op Europees niveau heeft aangedrongen om bij het testen van gewasbeschermingsmiddelen de risico's op neurologische ziekten te betrekken en voortaan ook cocktails van gewasbeschermingsmiddelen te testen. Dit gebeurt nu niet. Zowel het Ctgb als de EFSA maken zich zorgen over het verband tussen het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de ziekte van Parkinson en vinden dat hiernaar meer onderzoek moet worden gedaan. De Gezondheidsraad wijst in haar advies uit 2020 erop dat bij de toelatingsprocedure voor gewasbeschermingsmiddelen een aantal risico's onvoldoende worden afgedekt. De Gezondheidsraad noemt met name het risico op neurodegeneratieve ziektes die op latere leeftijd optreden, zoals de ziekte van Parkinson en risico's op ontwikkelingsstoornissen voor jonge en ongeboren kinderen. Het RIVM heeft in haar rapport van 2021 geconcludeerd dat de relatie tussen blootstelling aan chemische stoffen, inclusief gewasbeschermingsmiddelen, en neurodegeneratieve ziektes plausibel is en dat de huidige toelatingsprocedure tekort schiet waar het gaat om de beoordeling van neurotoxische effecten.

Naar het oordeel van de voorzieningenrechter is het feit dat de gewasbeschermingsmiddelen zijn toegelaten door de EFSA en het Ctgb dan ook onvoldoende om aan te nemen dat er geen risico op neurodegeneratieve ziektes voor omwonenden of ontwikkelingsstoornissen bij hun kinderen bestaat. Het standpunt van de teler dat de middelen zijn toegelaten en dus veilig zijn, gaat niet op.

De omwonenden hebben een groot aantal publicaties/onderzoeken genoemd waarin een verband wordt gelegd tussen het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en een verhoogde kans op neurodegeneratieve ziektes. Ook de Gezondheidsraad en het RIVM zien dat verband. Verder volgt uit een door de omwonenden overgelegde verklaring van dr. M. van den Berg,

emeritus professor in de Toxicologie, dat blootstelling aan de specifieke gewasbeschermingsmiddelen die de teler wil gaan gebruiken een reële kans geeft op neurotoxiciteit en op neurotoxicologische ontwikkelingseffecten. De voorzieningenrechter is daarom van oordeel dat de omwonenden de reële kans op gezondheidsschade voldoende aannemelijk hebben gemaakt.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 08-05-2024

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2024:2330

Zaaknummer: C/03/329579 KGZA 24-111

Rechters: A.M. Koster-van der Linden

Advocaten: M.E. Kingma en L. Koning

Wetsartikelen: 6:162 BW